

N O T A T K A

z posiedzenia Komisji Środowiska

Data posiedzenia: 13 maja 2014 r.

Nr posiedzenia: 84

Posiedzeniu przewodniczyła: przewodnicząca komisji Jadwiga Rotnicka.

- Porządek posiedzenia:**
1. Informacja Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi na temat stanu prac nad ograniczeniem zanieczyszczeń wód azotanami pochodzenia rolniczego.
  2. Przyszłość obszarów narażonych na zanieczyszczenia azotanami w świetle skargi Komisji Europejskiej do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

- W posiedzeniu uczestniczyli:
- senatorowie członkowie komisji: Stanisław Gorczyca, Stanisław Hodorowicz, Andrzej Kobiak, Zdzisław Pupa, Marian Poślednik, Jadwiga Rotnicka, Michał Wojtczak,
  - goście:
    - Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi:
      - podsekretarz stanu Krystyna Gurbiel,
      - zastępca dyrektora Departamentu Hodowli i Ochrony Roślin Krzysztof Smaczyński,
      - naczelnik wydziału w Departamencie Hodowli i Ochrony Roślin Monika Zabrzeńska-Chaterera,
      - naczelnik wydziału w Departamencie Gospodarki Ziemią Marek Kaczmarczyk,
    - Ministerstwo Środowiska:
      - zastępca dyrektora Departamentu Zasobów Wodnych Mateusz Balcerowicz,
      - naczelnik wydziału w Departamencie Zasobów Wodnych Andrzej Kulon,
      - główny specjalista w Departamencie Zasobów Wodnych Mateusz Sztobryn,
      - główny specjalista w Departamencie Zasobów Wodnych Edyta Tużnik-Kosno,
      - specjalista w Departamencie Zasobów Wodnych Marta Barszczewska,
    - Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej:
      - starszy inspektor w Departamencie Planowania i Zasobów Wodnych Weronika Kosin,
      - zastępca dyrektora Regionalnego Zarządu w Poznaniu Grażyna Husak-Górna,
      - zastępca dyrektora Regionalnego Zarządu we Wrocławiu Barbara Mońka,

- zastępca kierownika Działu Ochrony Wód w Regionalnym Zarządzie we Wrocławiu Katarzyna Pastuszczak,
- Wielkopolski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Poznaniu:
  - dyrektor Arkadiusz Błochowiak,
- Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Białymstoku:
  - zastępca dyrektora Czesław Sałak,
  - specjalista Marek Jadeszko,
- Najwyższa Izba Kontroli:
  - doradca techniczny w Departamencie Środowiska Alicja Gruszecka,
- Instytut Technologiczno-Przyrodniczy w Falentach:
  - kierownik Stefan Pietrzak,
- Polskie Stowarzyszenie Bioelektrowni i Biogazowni:
  - wiceprezes Zarządu Krajowego Tadeusz Boruciński,
  - adiunkt w Zakładzie Doświadczalnym w Biebrzy Jacek Jaszczyński,
- Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie:
  - kierownik Zespołu Systemów Produkcji Rolnej Hanna Fadecka-Galicz,
- pozostali goście:
  - ekspert Komisji Środowiska Jerzy Iwanicki,
  - pan Andrzej Dobkowski.

Przebieg posiedzenia:

Ad 1. i 2. Podsekretarz stanu w Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Krystyna Gurbiel przedstawiła informację na temat stanu prac nad ograniczeniem zanieczyszczeń wód azotanami pochodzenia rolniczego oraz przyszłości obszarów narażonych na zanieczyszczenia azotanami w świetle skargi Komisji Europejskiej do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości.

Jeszcze w okresie przedakcesyjnym Polska podjęła prace mające na celu nowelizację prawa polskiego wynikającą z implementacji prawa unijnego, w tym dyrektywy Rady 91/676/EWG z dnia 12 grudnia 1991 r. dotyczącej ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego. Obowiązkiem Polski wynikającym z realizacji przepisów wymienionej dyrektywy było dokonanie oceny stopnia zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz wskazanie wszystkich znanych obszarów gleby, z których w przypadku niepodjęcia działania na mocy art. 5 dyrektywy azotanowej następuje lub może nastąpić spływ do wód azotanów pochodzenia rolniczego i/lub wody te są lub mogą stać się eutroficzne (tzw. OSN).

Krystyna Gurbiel, odnosząc się do przyszłości obszarów narażonych na zanieczyszczenia azotanami, poinformowała, że Komisja Europejska, opierając się na wynikach ekspertyzy wykonanej przez Uniwersytet i Ośrodek Badawczy Wageningen, skierowała do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (ETS) skargę przeciwko Polsce.

Komisja uważa, że oprócz wód, w których poziom związków azotu przekracza 50 mg/l, istnieją na obszarze naszego kraju również wody poza wyznaczonymi strefami zagrożenia, w przypadku których może dojść do przekroczenia dopuszczalnego poziomu stężenia związków azotu, jeśli nie zostaną podjęte działania wynikające z art. 5 dyrektywy azotanowej.

W chwili obecnej przekroczenie norm zawartości azotanów występuje lokalnie, co najczęściej wynika z zanieczyszczeń bytowych, a nie bezpośrednio z działalności rolniczej. Tak więc wprowadzanie restrykcyjnych przepisów programów działań dyrektywy azotanowej dla wszystkich producentów rolnych nie byłoby zasadne. Ponadto nakładanie dodatkowych obowiązków środowiskowych wynikających z dyrektywy azotanowej musi wiązać się z koniecznością pilnego uruchomienia w funduszach ochrony środowiska i gospodarki wodnej mechanizmu mającego na celu wsparcie działań prośrodowiskowych, które będą obejmowały przede wszystkim dofinansowanie inwestycji niezbędnych do przechowywania i stosowania nawozów naturalnych (stałych i płynnych). Ma to również znaczenie w kontekście utrzymania konkurencyjności polskiego rolnictwa na europejskim rynku przy zaostrzaniu wymagań środowiskowych.

W dyskusji kierownik Instytutu Technologiczno-Przyrodniczego w Falentach Stefan Pietrzak przedstawił prezentację na temat przyszłości obszarów narażonych na zanieczyszczenia azotanami w świetle skargi do Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości. Stwierdził m.in., że wyniki monitoringu jakości wody prowadzonego w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (PMS) wskazują na nieduży stopień zanieczyszczenia wód azotanami w skali całej Polski. Potrzebne jest jednak podjęcie działań ukierunkowanych na ochronę jakości wody ze źródeł rolniczych, rozszerzenie i udoskonalenie systemu monitoringu jakości wody oraz rozwój badań dotyczących ochrony jakości zasobów wodnych w obszarach wiejskich. Konieczne jest również zreformowanie systemu doradztwa rolniczego, tak aby mogło ono efektywniej wspierać rolników w prowadzeniu produkcji rolnej ograniczającej zanieczyszczenie wody składnikami biogennymi (w tym w większym stopniu ukierunkowanie doradztwa na działalność z zakresu zarządzania składnikami nawozowymi), a także wprowadzenie mechanizmów finansowego wsparcia rolników we wprowadzaniu środków zaradczych służących ochronie wody (w tym także w zakresie wapnowania gleb). Adiunkt w Zakładzie Doświadczalnym w Biebrzy Jacek Jaszczyński przedstawił prezentację dotyczącą konsekwencji osuszania mokradeł dla jakości wody, a pan Andrzej Dobkowski, były pracownik Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, omówił sposoby przeciwdziałania zanieczyszczaniu wód odchodami zwierzęcymi z gospodarstw rolnych.

Senatorowie Jadwiga Rotnicka i Zdzisław Pupa interesowali się m.in. skutkami negatywnego wyroku Europejskiego Trybunału Sprawiedliwości, a także sprawą wapnowania gleb. Zdaniem senatorów wapnowanie gleb znacznie zwiększa przyswajalność składników odżywczych przez rośliny, w tym związków azotowych i fosforowych. Konieczne jest w tym wypadku wsparcie finansowe ze strony państwa oraz odpowiednie szkolenia dla rolników.

Krystyna Gurbiel wyjaśniła, że ewentualna przegrana w ETS i rozszerzenie obowiązywania zaostrzonych norm wynikających z dyrektywy azotanowej na cały kraj spowoduje obciążenie wszystkich rolników dodatkowymi kosztami.

Na zakończenie obrad przewodnicząca Jadwiga Rotnicka podkreśliła, że w związku z trwającą rozprawą przed Europejskim Trybunałem Sprawiedliwości komisja nie będzie przyjmowała stanowiska w omawianych sprawach.